ANTWOORDNOTA WATERVERGUNNING HAS2020_Z24462 (onderdeel A)

Watervergunning Combinatie Herepoort voor het onttrekken van grondwater ten behoeve van de aanleg van de verdiepte ligging van de Zuidelijk Ringweg te Groningen.

Nr.	Ziens-wijze nr.	Samenvatting zienswijze	Antwoord	Wijziging besluit
1	1 t/m 9, 12 t/m 27, 29 t/m 30, 32 t/m 54, 57, 59, 60, 62 t/m 66, 68 t/m 69, 74 en 100	In de documenten wordt veelvuldig verwezen naar een monitoringsplan. Dit plan is op dit moment niet aanwezig. Gezien de essentiële functie van dit plan moet dit plan nu al beschikbaar zijn en onderdeel uitmaken van de ontwerpvergunning en daarmee van de zienswijze procedure.	Voor het aanvragen van een watervergunning gelden de aanvraagvoorwaarden zoals in de Waterregeling (Regeling houdende regels met betrekking tot het beheer en gebruik van watersystemen) zijn genoemd. De aanvraag voldoet aan de regels van de Waterregeling. Bij de aanvraag is het bemalingsadvies ARZ-TD-ClusterVDL-1328 versie 3 d.d. 23-01-2020 gevoegd dat door het waterschap als voldoende is beoordeeld voor die werken die binnen de reikwijdte van de Keur vallen. Het bemalingsadvies ARZ-TD-ClusterVDL-1328 versie 3 d.d. 23-01-2020 bevat de randvoorwaarden waaraan de technische uitwerking in het bemalingsplan en het monitoringsplan moeten voldoen. Daarnaast volgt uit de voorschriften dat het bemalingsplan en het monitoringsplan moeten voldoen aan de SIKB BRL 12000. Waterschap en CHP werken volgens dit protocol. Samengevat: nadat de vergunning is verleend wordt de exacte technische aanpak van de bemaling en monitoring uitgewerkt in een technisch bemalingsplan en een monitoringsplan. Deze plannen zijn gebaseerd op het	n.v.t.

			bemalingsadvies en de vergunning. Dit is conform de procedure zoals die opgenomen is in BRL 12000 van het SIKB. Het bemalingsplan en het monitoringsplan, die worden opgesteld conform deze vergunning, worden binnenkort ter goedkeuring aan het waterschap voorgelegd.	
2	1 t/m 9, 12 t/m 27, 29 t/m 30, 32 t/m 54, 57, 59, 60, 62 t/m 66, 68 t/m 69, 74 en 100	In het bemalingsadvies staan vele aannames en berekeningen waarover Deltares (Second opinion VDL) kritisch is dan wel stelt dat deze onjuist zijn. De onderbouwing van de plannen is minimaal en voor veel zaken wordt naar de toekomst verwezen. Maar ook gezien de ervaring met de aanpak van de Ringweg Zuid van de afgelopen bijna vier jaren, is een gedegen risicoanalyse inclusief beheersmaatregelen dringend noodzakelijk. Deze ontbreekt echter. Ook dit plan zou onderdeel moeten zijn van de (ontwerp)vergunning en zienswijze procedure.	De vergunning betreft uitsluitend de bemaling van grondwater om de verdiepte ligging van de ringweg aan te leggen. Daarmee ziet de vergunning niet op de bouwmethode. De risico's van de bemaling ten aanzien van de omgeving zijn beschreven in het bemalingsadvies.	n.v.t.
3	1 t/m 9, 12 t/m 27, 29 t/m 30, 32 t/m 54, 57, 59, 60, 62 t/m 66, 68 t/m 69, 74 en 100	In de vergunning zijn amper maatregelen opgenomen voor een actieve actuele dagelijkse bewaking van de waterkwaliteit en de maatregelen die direct paraat moeten zijn om mogelijke verspreiding van giftige stoffen tegen te gaan. Deze bewaking en beheersmaatregelen moeten alsnog opgenomen worden in de ontwerpvergunning en daarmee van de zienswijze procedure.	Het te lozen water dient te voldoen aan de algemene eisen die het Besluit lozen buiten inrichtingen (Blbi) hiervoor hanteert. Op basis van het onderzoek naar de grondwaterkwaliteit kan worden gesteld dat de kwaliteit van het bemalingswater voldoet aan de algemene eisen van het Blbi. In het bemalingsadvies is aangegeven dat er in minimale mate sprake zal zijn van het verplaatsen van bekende grondwaterverontreinigingen als gevolg van de bemaling. Tijdens de uitvoering vindt door monitoring toezicht plaats op de naleving van deze algemene regels.	n.v.t.
4	1 t/m 9, 12 t/m 27, 29 t/m 30,	Gezien bovenstaande, de enorme wateronttrekking en de genoemde risico's onder ander ten aanzien van bodemzetting moet het gehele traject van de verdiepte ligging worden	De vergunning betreft de bemaling van grondwater om de verdiepte ligging van de ringweg aan te leggen. Daarmee ziet de vergunning niet op de bouwmethode.	n.v.t.

	32 t/m 54, 57, 59, 60, 62 t/m 66, 68 t/m 69, 74 en 100	gebouwd met onderwaterbeton.		
5	3, 35, 39	Er ontbreekt een duidelijke regeling voor de vergoeding van schade aan de woningen in de omliggende wijken, die mogelijk als gevolg van het gebruik van de gevraagde vergunning optreedt. Het opnemen van zo'n bepaling is geboden als uitvloeisel van het zorgvuldigheidsbeginsel en het voorzorgprincipe, ook bij het verlenen van een vergunning als deze.	De vergunninghouder, Combinatie Herepoort, voert de werkzaamheden zo uit dat alle risico's tot een minimum worden beperkt. Op grond van artikel 7:18 van de Waterwet en verder rust op de vergunninghouder de plicht om eventuele schade aan onroerende zaken van derden, die het gevolg is van de onttrekking, zoveel mogelijk te ondervangen en voor het overige te vergoeden. Voor nadere informatie over schade als gevolg van dit project verwijzen wij u naar de website: https://www.aanpakringzuid.nl/uitvoering/schade-en-nadeelcompensatie.	n.v.t.
6	6	Hoe denkt het waterschap de inklinking van de grond te kunnen monitoren nabij de woonhuizen? Komt er een nulmeting voor de schade dat toe te wijzen is aan de grondwaterstand?	De eventuele zetting vindt plaats in de bovenste grondlagen waar de grondwaterstand slechts enige centimeters wordt beïnvloed door de bemaling. Hieronder volgt een uitleg over de grondopbouw en de wijze waarop het diepere grondwater wordt bemalen. De grondwateronttrekking vindt plaats binnen diepe damwanden in het watervoerende pakket onder de leemlaag. Daar waar deze leemlaag/kleilaag niet homogeen aanwezig is (ten oosten van de spoorlijn) vindt geen grondwateronttrekking plaats, maar worden de wanden van de verdiepte ligging aangelegd met onderwaterbeton.	n.v.t.

			Daar waar de leem- en/of kleilaag aanwezig is, is sprake van twee grondwaterregimes. 1. De freatische (ondiepe) grondwaterstand boven de leemlaag. Deze is onder andere afhankelijk van het maaiveldniveau, lokale ontwatering, neerslag en verdamping en polderpeilen. De freatische grondwaterstanden zijn dan ook locatieafhankelijk. 2. Een stijghoogte van het diepe grondwater onder de leemlaag. Deze stijghoogte is sterk afhankelijk van het regionale stromingsbeeld van het diepe grondwater. De aanwezige slecht doorlatende leemlaag vormt een barrière tussen het diepe grondwater (in het watervoerende pakket) en het ondiepe, freatische grondwater. De verlaging van het ondiepe grondwater is beperkt tot enkele centimeters volgens afbeelding 5.4 uit het bemalingsadvies. Uit het bemalingsadvies volgt dat deze gevolgen beperkt zijn. Verzakking van panden als gevolg van de geringe verlaging van het ondiepe grondwater wordt niet verwacht. Tijdens de werkzaamheden wordt conform een goed te keuren monitoringsplan door middel van peilbuizen het verloop van de grondwaterstand nauwlettend gevolgd. Indien de verlagingen groter zijn dan verwacht worden alsnog maatregelen genomen. Het monitoren op eventuele zettingen van de panden in de nabijheid van de onttrekking zal middels nauwkeurigheidswaterpassingen worden uitgevoerd. De te monitoren panden zijn reeds voorzien of worden nog voorzien van hoogtemeetpunten. Door de mate van zetting tijdens de onttrekking nauwlettend te monitoren kan de werkwijze tijdig worden aangepast. De vergunninghouder, Combinatie Herepoort, voert de werkzaamheden zo uit dat alle risico's tot een minimum	

			worden beperkt. Overigens is de fluctuatie van het freatische grondwater door natuurlijke droogte en vernatting elk jaar tientallen centimeters. Verwezen wordt verder naar **A.1** (monitoringsplan en bemalingsplan) en **A.5** (informatie over de schaderegeling).	
7	6	Hoe denkt het waterschap dat de eigenaren hun schade kunnen verhalen wanneer de opstalverzekering hierin niet voorziet?	Verwezen wordt naar **A.5** (informatie over de schaderegeling).	
8	7	Vrees dat de fundering van de woning aan de Anna Paulownastraat te lijden heeft onder de werkzaamheden die al zijn verricht; m.n. keukenwater en dat van de badkamer blijft regelmatig 'liggen'. Heb al een extra keer een rioleringsbedrijf gehad. Dit bedrijf leek e.e.a. evenmin een gunstige zaak voor funderingen uit de omgeving.	Verwezen wordt naar **A.6** (monitoring en zettingen).	n.v.t.
9	12	Alles overziend maken wij ons ernstige zorgen over nog meer schade aan onze woning, leefomgeving en gezondheid.	Verwezen wordt naar **A.5** (informatie over de schaderegeling) en **A.6** (monitoring en zettingen).	n.v.t.
10	13	Gezien de volstrekt onbetrouwbare toezeggingen van de (rijks)overheid die aan de provincie Groningen en de gedupeerde inwoners zijn gedaan met betrekking tot het vergoeden van aardbevingsschade, heb ik er geen enkel vertrouwen in dat eventuele schade ontstaan door de geplande reusachtige wateronttrekking op een vlotte en adequate manier zal worden vergoed.	Verwezen wordt naar **A.5** (informatie over de schaderegeling).	n.v.t.
11	14	Ik maak mij veel zorgen over de beslissingen door bestuurders en overheid, genomen op grond van keuzes voor de	Wij hebben kennisgenomen van de door u geuite zorgen.	n.v.t.

		goedkoopste oplossingen! Lijnrecht tegenover kennis van onderzoeksbureaus en burgers die niet gehoord worden en met de negatieve gevolgen worden belast.		
12	23	Het risico op verzakkingen en daarmee schade aan onze dichtbijgelegen oude woningen wordt onvoldoende meegewogen in de besluitvorming.	Verwezen wordt naar **A.5** (informatie over de schaderegeling) en **A.6** (monitoring en zettingen).	n.v.t.
13	23	Bewoners zijn door de projectorganisatie onvoldoende geïnformeerd omtrent de risico's en welke stappen er zullen worden ondernomen indien schade dreigt of optreedt.	Wij hebben kennisgenomen van de door u geuite zorgen. Verwezen wordt naar **A.5** (informatie over de schaderegeling).	n.v.t.
14	27	Vanwege de enorme risico's ten aanzien van de bodemzetting doordat CHP meer dan 1,2 miljoen kubieke literwater aan ons woongebied wil onttrekken vrezen wij ernstige schade aan onze woning, die pal aan de A7 ligt. Ook het recente intrillen van de damwanden heeft bij ons schade opgeleverd.	Verwezen wordt naar **A.5** (informatie over de schaderegeling).	n.v.t.
15	27	Wij vrezen voor schade aan de beplanting van onze tuin als de grond gaat verdrogen, waaronder bomen die er al meer dan 60 jaar staan. Dit terwijl de groenomgeving al eerder zwaar is aangetast.	In de directe nabijheid van uw tuin staat een grondwater peilbuis. Voor deze peilbuis zijn alarm- en grenswaarden afgeleid. De grenswaarde is de historisch laagst gemeten waarde op deze locatie. De grondwaterstand mag gedurende de bemaling niet beneden deze grenswaarde dalen. In dat geval kan er immers droogteschade aan beplanting ontstaan. Het monitoren van een eventuele verlaging zal plaatsvinden door de aangebrachte peilbuizen te voorzien van automatische drukopnemers, welke middels telemetrie worden ontsloten. De meetfrequentie van deze automatische drukopnemers betreft 1x/uur.	n.v.t.

			Bij het constateren van een te lage óf te hoge grondwaterstand worden er maatregelen getroffen.	
16	30	De ervaring leert met grote bouwprojecten de laatste jaren in Groningen dat je als burger op tijd je bezwaren kenbaar moet maken omdat er in het latere traject geen mogelijkheid meer bestaat. En meestal is de schade pas later echt zichtbaar.	Wij hebben dit voor kennisgeving aangenomen.	n.v.t.
17	33	Wanneer de plannen ongewijzigd worden doorgezet kan dit schadelijke gevolgen hebben voor mijn huis.	Verwezen wordt naar **A.5** (informatie over de schaderegeling).	n.v.t.
18	34, 40	Gebrek aan zorg voor de monumentale woningen aan de Willemstraat.	Verwezen wordt naar **A.6** (monitoring en zettingen).	n.v.t.
19	34, 37, 40	Gebrek aan zorgen om het Sterrebos. Bemaling zal ook ernstige gevolgen hebben voor de natuur, het Sterrebos.	De gemeente Groningen is beheerder van het Sterrebos. Combinatie Herepoort heeft in samenspraak met de gemeente Groningen een Boombeschermingsplan Sterrebos opgesteld, waarin het monitoren van de grondwaterstand voor het behoud van het bos een onderwerp is. Indien de geregistreerde grondwaterstand te hoog óf te laag blijkt, dient Combinatie Herepoort op grond van dit Boombeschermingsplan maatregelen te nemen.	n.v.t.
20	36	De eerste tekenen aan de wand (ondergelopen kelders en verzakkingen bij woningen) beginnen vorm te geven. Samen met de rest van de buurt maken wij ons ernstig zorgen.	Verwezen wordt naar **A.5** (informatie over de schaderegeling) **en A.6** (monitoring en zettingen).	n.v.t.
21	37	Bemaling en verlaging van de grondwaterstand kunnen leiden tot inklinking van de bodem, welke niet ongedaan gemaakt kan worden met alle gevolgen van dien voor mijn woning en alle leidingen.	Verwezen wordt naar **A.5** (informatie over de schaderegeling).	n.v.t.

22	38	Er ontbreekt een clausule voor de vergoeding van schade aan gebouwen ontstaan door veranderingen in het grondwaterpeil welke niet door opstalverzekeringen worden gedekt.	Verwezen wordt naar **A.5** (informatie over de schaderegeling).	n.v.t.
23	60	Wij maken ons ernstig zorgen over de gevolgen van de keuze voor bemaling. Met veel plezier wonen wij al 17 jaar aan de Sterrebosstraat vlakbij de verdiepte ligging van de nieuwe ringweg. We zijn bezorgd over de mogelijke schade die aan ons mooie 105 jarige pand kan ontstaan door de grondwaterbemaling. Ons huis heeft een bakstenen fundering direct op het zand, net als onze buurpanden en bij veel andere huizen in de buurt. Het is dus zeer kwetsbaar voor veranderingen in de ondergrond, die spanning in de constructie kunnen veroorzaken.	Verwezen wordt naar **A.5** (informatie over de schaderegeling) **en A.6** (monitoring en zettingen).	n.v.t.
24	60	Wij pleiten voor een nieuwe 0-meting aan onze huizen vlak voor aanvang van de door ons ongewenste bemaling als onderdeel van het op te stellen monitoringsplan.	Verwezen wordt naar **A.6** (monitoring en zettingen).	n.v.t.
25	60	We pleiten voor het optuigen van een laagdrempelige, soepele en ruimdekkende schaderegeling mocht er onverhoopt toch schade aan onze omringende panden ontstaan. Te meer omdat onze opstalverzekering schade als gevolg van grondwaterwijzigingen niet vergoed. Waarschijnlijk is dat bij meer opstalverzekeringen het geval.	Verwezen wordt naar **A.5** (informatie over de schaderegeling).	n.v.t.
26	64	Er zijn onvoldoende waarborgen om de risico's op gronddaling in de Oosterpoort, ter hoogte van o.a. ons adres aan het Winschoterdiep, zodanig klein te houden dat er geen (structurele) schade ontstaat aan het onroerend goed als gevolg van inklinking door daling van de grondwaterstand.	Verwezen wordt naar **A.1** (monitoringsplan en bemalingsplan).	n.v.t.

27	64	Er zijn onvoldoende waarborgen om de risico's voor de waterkwaliteit in de Oosterpoort, ter hoogte van o.a. ons adres aan het Winschoterdiep, zodanig klein te houden dat er geen verspreiding van giftige stoffen plaats zal vinden als gevolg van daling van de grondwaterstand.	Uit het bemalingsadvies blijkt dat verplaatsing van het grondwater als gevolg van de bemaling onder het voormalige Aagrunol terrein dermate klein is dat dit geen invloed heeft op de ligging van deze grondwaterverontreiniging. Verwezen wordt naar **A.3** (grondwaterverontreinigingen en waterkwaliteit).	n.v.t.
28	65	Gezien ons huis al veel schade geleden heeft door de ombouw van de Zuidelijke Ringweg, zien we de onttrekking van het grondwater als een extra bedreiging en zullen de eventuele schade dan ook vergoed willen zien, mocht ons huis verzakken.	Verwezen wordt naar **A.5** (informatie over de schaderegeling).	n.v.t.
29	68	Wij vragen ons af wat e.e.a. betekent voor onze woning welke op geringe afstand van de (verdiepte ligging van de) Zuidelijke Ringweg gelokaliseerd is. Conform berichtgeving kan het plan tot (uitgebreide) wateronttrekking leiden met als gevolg verzakkingen, scheuren en andere schade aan onze woning.	Verwezen wordt naar **A.1** (monitoringsplan en bemalingsplan).	n.v.t.
30	68	Het plan kan leiden tot een verspreiding van giftige stoffen uit de diepere ondergrond naar bodem en oppervlaktewater. Dit heeft bij ons tot zorgen over onze gezondheid en veiligheid geleid.	Verwezen wordt naar **A.27** (risico's voor de waterkwaliteit).	n.v.t.
31	68	In hoeverre is over ontwerp en uitvoering voldoende nagedacht. Is de veiligheid voor woning en volksgezondheid geborgd met dit plan? Wordt er voldoende gemonitord op deze aspecten gedurende de uitvoering?	Verwezen wordt naar **A.3** (grondwaterverontreinigingen en waterkwaliteit), **A.6** (monitoring en zettingen) en **A.27** (risico's voor de waterkwaliteit).	n.v.t.

32	68	Op welke manier wordt er ingegrepen als er schade optreedt of er giftige stoffen vrijkomen? We hebben reeds de gevolgen van aardbevingen ondervonden. We zitten niet te wachten op nieuwe veiligheidsrisico's. Zeker niet als ze voorkomen hadden kunnen worden.	Verwezen wordt naar **A.3** (grondwaterverontreinigingen en waterkwaliteit), **A.6** (monitoring en zettingen) en **A.27** (risico's voor de waterkwaliteit).	n.v.t.
33	69	De sterk variërende isohypsen, refererend naar ARZ-TD-Cluster-VDL 1328 rev.3 afbeelding 5.1 berekende verlaging, duiden op een verlaging vanaf stadscentrum en vanaf de zuidkant van de stad tot aan de ontgraving van de ringweg van 5 cm tot 6m! Hoe denkt het waterschap het gevaar te keren dat (gas)leidingen afbreken en het brandbare en explosieve gas zich ophoopt onder vloeren. Hoe denkt het waterschap het gevaar (ontsporing) te keren dat op de spoorlijn Assen-Groningen kan ontstaan, deze doorkruist volledig het gebied van de wateronttrekking.	De onttrekking vindt plaats binnen diepe damwanden door de leemlaag heen in het watervoerende pakket onder de leemlaag. Afbeelding 5.1 uit het bemalingsadvies betreft de verlaging van de stijghoogte van het diepe grondwater onder de leemlaag. De aanwezige slecht doorlatende leemlaag vormt een barrière tussen het diepe grondwater (in het watervoerende pakket) en het ondiepe freatische grondwater. De verlaging van het ondiepe grondwater is beperkt tot enkele centimeters volgens afbeelding 5.4 uit het bemalingsadvies. Verder wordt verwezen naar **A.6** (monitoring en zettingen).	n.v.t.
34	69	Het hele plan is gebaseerd op aannames, kan het waterschap verwijzen naar een kansberekening dat de vloer van de bouwkuip niet openbarst vervolgens kan het waterschap dan verwijzen naar een plan B.	Verwezen wordt naar **A.4** (bouwmethode)	n.v.t.
35	69	Hoe denkt het waterschap om te gaan met schade die gedupeerden leidden door de enorme grondwateronttrekking nu opstalverzekeringen deze schade waarschijnlijk niet zullen vergoeden en het Rijk zoals bekend ook niet bepaald toeschietelijk is richting burgers.	Verwezen wordt naar **A.5** (informatie over de schaderegeling).	n.v.t.
36	74	Uit onderzoek van Deltares blijkt dat de bemaling en verlaging van de grondwaterstand kunnen leiden tot inklinking van de bodem, welke niet ongedaan gemaakt kan worden met alle	Verwezen wordt naar **A.5** (informatie over de schaderegeling).	n.v.t.

		gevolgen voor de gebouwen, leidingen en groen van dien. Dit plan kan leiden tot verzakkingen, scheuren en andere schade aan de grotendeels oude huizen in de omliggende wijken. Als inwoner van de Herewegbuurt maak ik mij hier erg zorgen om.		
37	100	De voorgenomen verlaging van de grondwaterstand kan tot in de wijde omtrek gevolgen hebben voor de bebouwing. Als direct belanghebbende kan mijn huis hiervan nadelen ondervinden. Het kan leiden tot verzakkingen, scheuren en andere schade aan mijn huis. Deze zijn op dit moment niet aanwezig. Mocht door deze ontwerpvergunning wel schade ontstaan, dan zal ik een planschadevergoeding of nadeelcompensatie claimen. Dat voorkom ik liever.	Verwezen wordt naar **A.5** (informatie over de schaderegeling).	n.v.t.
38	100	De bemaling en verlaging van de grondwaterstand kan bovendien leiden tot inklinking van de bodem, die niet ongedaan gemaakt kan worden met gevolgen voor gebouwen, ondergrondse leidingen en groen. Als direct belanghebbende kan mijn perceel c.q. kunnen leidingen hiervan nadelen ondervinden. Deze zijn op dit moment niet aanwezig. Mocht door deze ontwerpwerpvergunning wel schade ontstaan, dan zal ik een planschadevergoeding of nadeelcompensatie claimen. Dat voorkom ik liever.	Verwezen wordt naar **A.5** (informatie over de schaderegeling).	n.v.t.
39	100	Om tot een gedegen keuze te kunnen overgaan, is er veel meer onderzoek nodig naar de ondergrond en het grondwater. Dit zou op veel plekken moeten gebeuren, aangezien de tunnel op de Hondsrug ligt, die een zeer grillige ondergrond kent en om de zoveel meter weer anders kan zijn. Meerdere eerdere bouwprojecten op de Hondsrug, zoals de parkeergarage onder de Westerhaven, het Zuiderdiep en bij de Gasunie leverden grote problemen op, omdat niet van te voren gedegen	De bodemopbouw op de Hondsrug is grillig. Daarom zijn er veel boringen en sonderingen uitgevoerd om kennis van deze ondergrond te verzamelen. Op basis hiervan is het bemalingsadvies opgesteld. Aangezien de berekende effecten altijd een onzekerheidsmarge hebben wordt er een monitoringsplan opgesteld en ter goedkeuring voorgelegd aan het bevoegd gezag. Aan de hand van de monitoring kan indien nodig de	n.v.t.

		onderzoek was gedaan naar de bodemgesteldheid aldaar. Ook het plaatsen van de Helperzoomtunnel mislukte eerder om die reden meerdere keren.	werkwijze m.b.t. de bemaling worden aangepast. Verwezen wordt verder naar **A.1** (monitoringsplan en bemalingsplan).	